

F R E D N I N G S V Æ R D I E R

HALSTED KLOSTER, DEN GAMLE SMEDIE OG
SMEDIEBOLIGEN
LOLLAND KOMMUNE

Besigtigelsesdato:	12. og 19.01.2011
Besigtiget af:	Simon Harboe
Journalnummer:	2010-7.82.07/360-0001
Kommune:	Lolland Kommune
Adresse:	Maribovej 279 og 279A, 4900 Nakskov
Betegnelse:	Halsted Kloster, Den Gamle Smedie og Smedieboligen
Fredningsår:	1989
Omfang:	<i>Maribovej 279A, Den gamle Smedie; smedien i grundmur (ca. 1850). Maribovej 279, Smedieboligen; beboelseshuset (beg. af 1800-tallet)</i>

— BYGNINGSBESKRIVELSE

Den gamle Smedie ligger ud til Maribovej, mens Smedieboligen ligger tilbagetrukket, med en forhav som grænser op til Maribovej. Begge bygninger indgår i det forløb af bygninger langs Maribovej, som tidligere rummede sekundære funktioner tilknyttet herregården Halsted Kloster og miljøet heromkring.

Den Gamle Smedie er en grundmuret bygning med sort sokkel og muret gesims, samt et halvvalmet, rødt tegltag med skorsten. Bygningen er kalket i en rødlig okkerfarve. Bygningens vinduer er traditionelle, opsprossede vinduer, med murede sålbænke og buede nicher foroven. Ud til Maribovej har bygningen en ældre sorttjæret, dobbeltfløjet revledør med buet overkant, mens der i gavlen mod øst sidder en sorttjæret, dobbeltfløjet revleport. Bygningen har bræddeundertag og er delt i tre rum med dels støbte, dels stampedede gulve.

Den Gamle Smedie fungerer som busventesal.

Smedieboligen er et 13 fag langt bindingsværkshus med dels synlige syldsten, dels en muret sokkel samt murede, kalkede tavler i rødlig okkerfarve. Bygningen har traditionelle, opsprossede vinduer, sugfjæl og et halvvalmet stråtag med mønning af halm og net. Ud til Maribovej er en grøn fyldningsdør med ovenlys i buede, flettede sprosser, mens havesiden har en grøn fyldningsdør med glastrude, samt en grøn revledør med sildebensmønster. I tagryggen sidder tre skorstene.

I det indre er bygningen præget af et nyere rumforløb og nyere overflader på gulv, vægge og loft. Dog ses et ældre bræddegulv og ældre bindingsværksvægge enkelte steder.

— BYGNINGSHISTORIE

Placeringen af den oprindelige smedie kendes ikke. Muligvis har den ligget udenfor byen på den anden side af Den Gamle Kro, hvor stenfund i jorden indikerer, at en gammel smedie har været placeret.

Den Gamle Smedie er opført omkring 1850 og skiller sig ud fra nabobygningerne ved af hensyn til brand at være opført i grundmur. Brandhensynet var formentlig også udslagsgivende for, at Den Gamle Smedie tidligere var forsynet med småsprossede rundbuede jernvinduer i stueetagen. Den Gamle Smedie ophørte med at være smedie i 1950'erne.

Øst for Den Gamle Smedie ligger Smedieboligen. Bygningen er opført i begyndelsen af 1800-tallet samtidig med at landevejen gennem Halsted reguleredes. Bygningen har muligvis oprindeligt tjent som almindelig arbejderbolig under Halsted Kloster, og er først blevet Smediebolig i forbindelse med opførelsen af Den Gamle Smedie.

Frem til begyndelsen af 1900-tallet fremstod Den Gamle Smedie og Smedieboligen som resten af Halsteds huse hvidkalkede over stok og sten. Omkring 1920 blev bindingsværket trukket op i sort og omkring 1940 blev husene kalket i den nuværende rødlige okkergule farve med sort bindingsværk. Farvevalget skulle referere til familien Vinds slægtsvåben i gul og sort.

Til Smedien hørte tidligere et mindre jordtillæggende og bagved Den Gamle Smedie lå mindre udlænger som senere er fjernet. Bag Smedieboligen fandtes tillige tidligere en ny smedie som endnu eksisterede i 1977.

Museum Lolland-Falster 2011

— KILDER

T. Skotte Hammer (red.), Halsted Gennem 800 år, udgivet af Juellinge Fonden, 1977

C.C. Haugner, Sønder herreds historie, topografi og statistik, Nakskov, 1924

— MILJØMÆSSIG VÆRDI

Den Gamle Smedie og Smedieboligen indgår som vigtige dele af det kulturmiljø som præger Halsted by, hvor alle de fredede bygninger som er tilknyttet herregården Halsted Kloster, ligger som perler på en snor langs Maribovej.

— KULTURHISTORISK VÆRDI

Den Gamle Smedie og Smedieboligen vidner ved deres beliggenhed og senere tilkomne farvesætning om deres historiske tilhørsforhold til Halsted Kloster, og bygningerne indgår som væsentlige led i det helstøbte, kulturhistoriske miljø, som Halsted by udgør.

Dertil kommer, at den Den Gamle Smedie ved sin brandsikre grundmuring, de to porte, tegltaget og skorstenen vidner om sin tidligere funktion som smedje.

Det optegnede bindingsværk fra 1940'erne vidner desuden om en nutidig opblødning af den regionale tradition på Lolland med kalkning over stok og sten.

I Smedieboligens vestgavl ses de egnspecifikke lollandske skråbånd i bindingsværket.

— ARKITEKTONISK VÆRDI

Den Gamle Smedies arkitektoniske værdier knytter sig til bygningens velbevarede, traditionelle arkitektur samt markante farvesætning.

Smedieboligens arkitektoniske værdier knytter sig til bygningens velbevarede, traditionelle udtryk i form af bindingsværket, stråtaget og de opsprossede vinduer. Dertil kommer den markante farvesætning og den ubrudte tagflade.

— BÆRENDE FREDNINGSVÆRDIER

I Den Gamle Smedies ydre knytter de bærende fredningsværdier sig til bygningen som en del af helheden omkring Halsted Kloster. Hertil kommer den generelle materialeholdning, den ældre revledør mod syd, det ubrudte tegltag og skorstenspiben. I det indre knytter de bærende fredningsværdier sig til skorstenen og de synlige konstruktioner.

I Smedieboligens ydre knytter de bærende fredningsværdier sig til bygningen som en del af helheden omkring Halsted Kloster. Hertil kommer den generelle materialeholdning, de synlige syldsten, den ældre dør mod syd, sugfælet og den ubrudte tagflade.

— ANBEFALINGER

Ingen angivet.